

เอกสารอ้างอิง

1. Specer B. Smith. Computer-Base Production And Inventory Control. USA: Prentice-Hall, 1989
2. สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการและนิทรรศการเรื่อง MRP II. กรุงเทพฯ: สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
3. Forgerty, BlackStoe ad Hoffma. System Analysis And Desion. USA: Addison Wesley, 1990
4. Cadace C.Flemig, Barbara Vo Halle. Handbook of Relational Database Design. USA: Addison Wesley, 1989
5. Wiliam J. Collis An Introduction to Programmig and Pascal. London: Collier macmillan, 1987
6. Wiliam S. Davis. Production And Invetory Management New York: Mcgraw-Hill, 1975
7. พิภพ เล้าประจาง ระบบการควบคุมการผลิตเชิงวิศวกรรม. กรุงเทพฯ: สสท.,2529

ภาคผนวก

ผ.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวางแผนทรัพยากรการผลิต (MRP II) และส่วนหนึ่งของ MRP II ในกิจกรรมการขาย

ผ.1.1 การวางแผนทรัพยากรการผลิต (Manufacturing Resource Planning - MRP II) [5] [6]

คือ ระบบสารสนเทศในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อควบคุมการผลิตและวัสดุคงคลัง ให้สามารถผลิตสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีวิวัฒนาการมาจากการขยาย MRP ไปสู่ระบบงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ MRP ให้ครอบคลุมการควบคุมการผลิตและวัสดุคงคลัง

MRP II เป็นไปดังรูปที่ ผ.1 โดยเริ่มต้นจากการวางแผนธุรกิจ ไปสู่แผนการตลาด และแผนการผลิตว่าจะผลิตสินค้าอะไร ในปริมาณและเวลาใด ตามคำสั่งของลูกค้าหรือการพยากรณ์ความต้องการของสินค้า จากนั้นวางแผนความต้องการวัสดุ (MRP) และกำลังการผลิต (Capacity) ให้สอดคล้องกับแผนการผลิต จนถึงการควบคุมการผลิตและการจัดซื้อวัตถุดิบ เพื่อให้การผลิตดำเนินการดังแผนที่วางไว้ และวัดผลงานที่เกิดจากการควบคุมเหล่านี้ เพื่อนำไป

วิเคราะห์ปรับปรุงการผลิตให้สอดคล้อง กับสภาพความเป็นจริง อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลต่างๆที่เกิดขึ้นในระบบกลับไปพยากรณ์ความต้องการในอนาคต เพื่อวางแผนธุรกิจ การตลาด และการผลิตต่อไป เป็นวงจรของการดำเนินธุรกิจ

ส่วนประกอบของ MRP II โดยสังเขปได้แก่

(1) การวางแผนธุรกิจ (Business Planning)

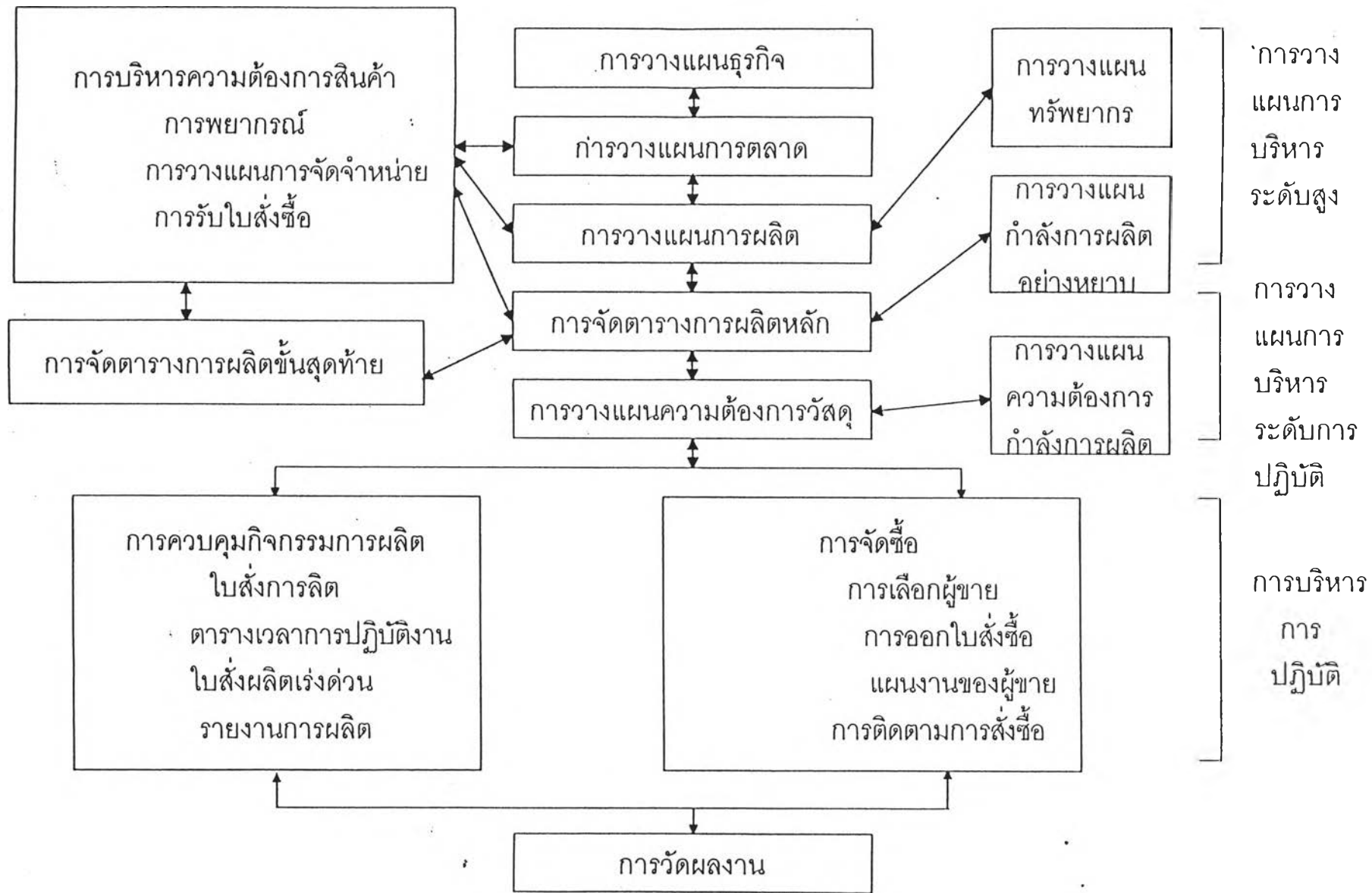
เป็นการวางแผนธุรกิจด้านการเงิน เพื่อจัดการเกี่ยวกับการลงทุนในธุรกิจและผลตอบแทนการลงทุน มีการแสดงถึงยอดขาย กำไร ขาดทุน แหล่งที่มาของเงินทุน อัตราผลตอบแทน และอื่นๆ

(2) การวางแผนการผลิต (Production Planning)

เป็นการวางแผนการผลิตสินค้าอย่างกว้างๆ เช่น อาจจะวางแผนการผลิตของสินค้าเป็นกลุ่มสินค้า ไม่เจาะจงถึงสินค้าแต่ละชนิด ฯลฯ ในช่วงระยะเวลาที่ยาว เช่น วางแผนล่วงหน้าไป 3 - 5 ปี ฯลฯ โดยแบ่งช่วงเวลาการวางแผนตามต้องการ อาจจะเป็นเดือน หนึ่งในสี่ของปี ครึ่งปี หรืออื่นๆ เป็นระบบข้อมูลหลักต่อไปเพื่อวางแผนการผลิตที่ละเอียดมากขึ้น

(3) การวางแผนทรัพยากร (Resource Planning)

เป็นการวางแผนทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตตามยอดผลิตของแผนการผลิต (Production Plan) โดยอาศัยข้อมูลกำลังการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบันว่าสามารถรองรับการผลิตตามแผนการผลิตได้หรือไม่ ถ้ากำลัง

รูป ผ.1ระบบการวางแผนทรัพยากรการผลิต (MRP II)

การผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถผลิตสินค้าให้ได้ตามต้องการในแผนการผลิตก็อาจจะต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหา เช่น ขยายกำลังการผลิต เปลี่ยนแผนการผลิต ปรับปรุงขั้นตอนการผลิต ฯลฯ

(4) การจัดการตารางการผลิตหลัก (Master Production Scheduling - MPS)

เป็นการจัดการตารางการผลิตหลักตามยอดผลิตของแผนการผลิตซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มสินค้าให้ละเอียดมากขึ้น ว่ามีสินค้าชนิดใดบ้างที่จะผลิต ผลิตปริมาณเท่าไร อาจวางแผนให้ครอบคลุมภายใน 1 - 3 ปี สั้นกว่าในแผนการผลิต และแบ่งช่วงเวลาการวางแผนนี้เป็นวัน สัปดาห์ หรือ เดือนให้ละเอียดกว่าแผนการผลิต

(5) การวางแผนกำลังการผลิตอย่างหยาบ (Rough Cut Capacity Planning - RCP)

เป็นการวางแผนกำลังการผลิตอย่างหยาบตามยอดผลิตของ MPS เป็นแผนกำลังการผลิตที่สามารถนำไปวิเคราะห์ตัดสินใจว่าจะเพิ่มจำนวนเครื่องจักรใหม่ หรือจะจ้างคนงานเพิ่ม หรือจ้างผู้ผลิตอื่นช่วยผลิตสินค้าบางส่วน

(6) การจัดการความต้องการสินค้า (Demand Management)

เป็นการบริหารความต้องการสินค้าให้เป็นข้อมูลที่เหมาะสม ป้อนเข้าสู่แผนการผลิต และ MPS เช่น พยากรณ์ยอดความต้องการ วางแผนช่องทางการจัดจำหน่าย รับผิดชอบต่อ ฯลฯ

(7) การพยากรณ์ (Forecasting)

เป็นการพยากรณ์ความต้องการสินค้า อาจใช้ประสิทธิภาพความสามารถของบุคคล เพื่อพยากรณ์ความต้องการ หรือใช้ข้อมูลในอดีต เพื่อพยากรณ์อนาคต หรือใช้ทั้ง 2 แบบ ขึ้นอยู่กับธุรกิจแต่ละชนิด

(8) การวางแผนการจัดจำหน่าย (Distribution Requirements Planning - DRP)

เป็นการวางแผนการจัดจำหน่ายสำหรับคลังสินค้าที่กระจายอยู่ในเขตพื้นที่ต่างๆ สามารถนำข้อมูลความต้องการเหล่านี้ ป้อนเข้าสู่ MPS เพื่อให้ผลิตตามความต้องการของคลังสินค้าโดยตรง กำจัดการเก็บสินค้าไว้ที่โรงงานผลิตได้ เพราะผลิตเพื่อส่งให้คลังสินค้าในเขตพื้นที่ต่างๆทันที

(9) การรับใบสั่งซื้อ (Order Entry)

เป็นการจัดการข้อมูลใบสั่งซื้อของลูกค้า สามารถนำข้อมูลเหล่านี้ ป้อนเข้าสู่ MPS และตารางประกอบสินค้าขั้นสุดท้าย และในทางกลับกันก็สามารถนำข้อมูลหลังจากการประมวลผล กลับไปจัดการตกลงนัดหมายวันส่งสินค้าให้ลูกค้าได้

(10) การจัดการตารางประกอบสินค้าขั้นสุดท้าย (Final Assembly Scheduling - FAS)

เป็นการจัดการตารางการประกอบชิ้นส่วนต่างๆ ที่ยุ่งยากซับซ้อนให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จรูป

(11) การวางแผนความต้องการวัสดุ (Material Requirements Planning - MRP)

เป็นวิธีการคำนวณเพื่อเปลี่ยนจากตารางการผลิตหลักของสินค้าสำเร็จรูป มาเป็นตารางความต้องการวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนประกอบต่างๆ โดยจะชี้ให้เห็นถึงปริมาณของวัตถุดิบ หรือชิ้นส่วนประกอบแต่ละชิ้น

ที่ต้องการใช้ ในขณะที่เดียวกันยังบอกถึงกำหนดเวลาที่ต้องการออกคำสั่งซื้อ หรือให้จัดหามาด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การผลิตได้สินค้าสำเร็จรูปที่ต้องการตามตารางการผลิตหลักที่กำหนดไว้

หลักการของ MRP คือผู้ใช้งานต้องมีข้อมูลของวัตถุดิบที่มีอยู่ในมือขณะนี้ว่ามีอะไรบ้าง ปริมาณเท่าไร มีการวางแผนการผลิตสินค้าสำเร็จรูปเรียกว่า ตารางการผลิตหลักและทราบโครงสร้างของสินค้าสำเร็จรูป (Bill Of Material - BOM) [1] ว่าสินค้าสำเร็จรูปแต่ละอย่างประกอบด้วยส่วนประกอบอะไรบ้าง ปริมาณเท่าไร นำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลกลายเป็นแผนความต้องการวัสดุ

เพื่อแสดงให้เห็นถึงขบวนการของ MRP จะยกตัวอย่างจากโครงสร้างของสินค้าสำเร็จรูปในรูปที่ ๘.2 ซึ่งแสดงว่า การผลิตสินค้าสำเร็จรูป 1 หน่วย ต้องใช้ ก0 1 หน่วย (ตัวเลขในวงเล็บ) และ ข0 2 หน่วย โดยกำหนดให้

ช่วงเวลานำ (Lead Time) ของการประกอบสินค้าสำเร็จรูป = 1 สัปดาห์

ช่วงเวลานำ (Lead Time) ของการผลิต ก0 = 2 สัปดาห์

ช่วงเวลานำ (Lead Time) ของการสั่งซื้อ ข0 = 1 สัปดาห์

ช่วงเวลานำ (Lead Time) ของการสั่งซื้อ ก10 = 3 สัปดาห์

ช่วงเวลานำ (Lead Time) ของการสั่งซื้อ ก20 = 1 สัปดาห์

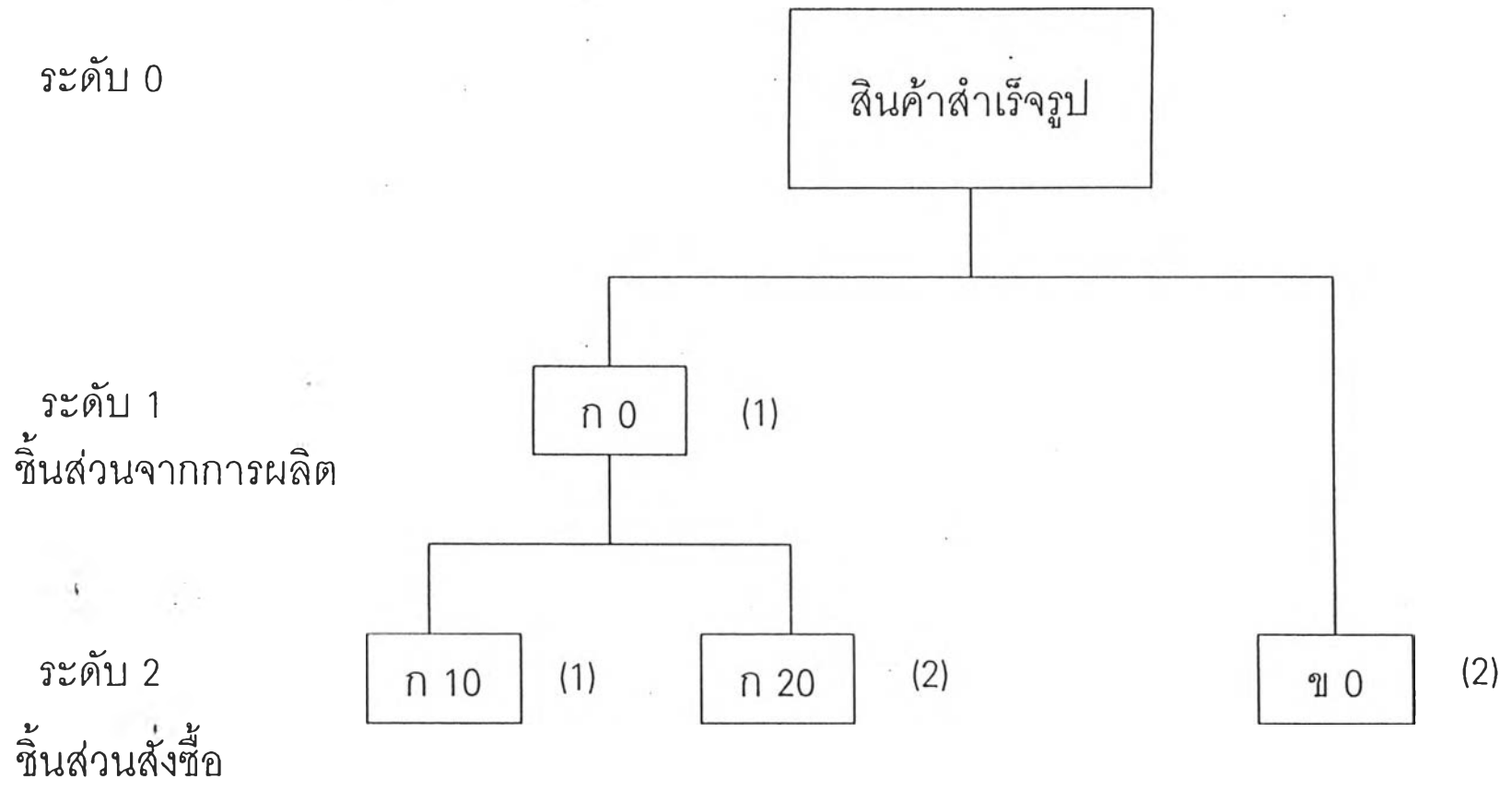
ถ้าตารางการผลิตหลักกำหนดว่าต้องผลิตสินค้าสำเร็จรูปปริมาณ 2 หน่วย ให้เสร็จในสัปดาห์ที่ 8 จะต้องคำนวณดังนี้ สินค้าสำเร็จรูป 1 หน่วย ประกอบจาก ชิ้นส่วน ก0 1 หน่วย วัตถุดิบ ข0 2 หน่วย ดังนั้นจะต้องมี ก0 และ ข0 2 หน่วย และ 4 หน่วย ตามลำดับ ในสัปดาห์ที่ 7 เพื่อให้ประกอบแล้วเสร็จในสัปดาห์ที่ 8 ซึ่งการจะได้ ก0 ในสัปดาห์ที่ 7 จะต้องมีวัตถุดิบ ก10 และ ก20 2 หน่วย และ 4 หน่วย ตามลำดับในสัปดาห์ที่ 5 เพราะใช้เวลาผลิตเป็น ก0 2 สัปดาห์ วัตถุดิบ ก10 และ ก20 จึงต้องสั่งซื้อในสัปดาห์ที่ 2 และ 4 ตามลำดับ (ถ้าปริมาณวัตถุดิบที่มีอยู่ในมือขณะนี้ไม่เพียงพอกับความต้องการ) เพื่อให้ทันการผลิตในสัปดาห์ที่ 5 ส่วน ข0 จะต้องสั่งซื้อในสัปดาห์ที่ 6 ด้วยวิธีการคำนวณเช่นเดียวกัน นั่นคือขบวนการของ MRP เพื่อวางแผนความต้องการวัสดุทั้งหมดของการผลิตสินค้าสำเร็จรูป

(12) การวางแผนความต้องการกำลังการผลิต (Capacity Requirements Planning - CRP)

เป็นการวางแผนกำลังการผลิตขั้นสุดท้ายสำหรับ MPS ที่มีรายละเอียดมากขึ้น ซึ่งต้องทราบขั้นตอนการผลิตทุกขั้นตอน เพื่อนำมาคำนวณกำลังการผลิตที่ต้องใช้ในแต่ละขั้นตอน และจากแผนกำลังการผลิตนี้ ถ้ากำลังการผลิตที่มีอยู่ไม่สามารถทำการผลิตได้ตาม MPS ก็จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง เช่น เปลี่ยนวิธีการทำงาน จัดตารางเวลาการปฏิบัติงานให้เหมาะสม ทำงานล่วงเวลา จนในที่สุดอาจจะต้องเปลี่ยน MPS ฯลฯ

(13) การควบคุมกิจกรรมการผลิต (Production Activity Control - PAC)

เป็นการควบคุมกิจกรรมการผลิตในระดับการปฏิบัติงานในการผลิตที่แท้จริง ควบคุมด้วยใบสั่งผลิตแก่ฝ่ายผลิต ตารางเวลาการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน เอกสารรายละเอียดของงานแต่ละขั้นตอน ใบ

รูป ผ.2 โครงสร้างสินค้าสำเร็จรูป

สั่งการผลิตเร่งด่วน และอื่นๆ จากนั้นต้องมีรายงานการผลิต เพื่อรายงานความก้าวหน้า ความถูกต้อง และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อกลับไปปรับการผลิตให้เหมาะสม กับสภาพการทำงานที่แท้จริง

(14) การจัดซื้อ (Purchasing)

เป็นการจัดการข้อมูลสำหรับการจัดซื้อ เช่น บันทึกข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับผู้ขาย เพื่อให้ทราบระยะเวลาที่ต้องใช้ในการจัดซื้อและทราบแผนการทำงานของฝ่ายขาย ออกไปสั่งซื้อ ติดตามงานให้การจัดซื้อเป็นไปได้อย่างดี ฯลฯ

(15) การวัดผลงาน (Performance Measuremet)

เป็นการวัดผลงานของระบบการผลิต ว่าระบบนั้นมีความแตกต่างจากแผนที่วางไว้ อย่างไร และมีผลจากการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร เพื่อนำมาวิเคราะห์และแก้ปัญหา ให้การผลิตมีประสิทธิภาพที่ดี

ผ.1.2 ส่วนหนึ่งของ MRP II ในกิจกรรมการขาย

จาก MRP II ในรูปที่ ผ.1 นั้น ถ้าจะพิจารณาในส่วนของฝ่ายขาย คือส่วนการบริหารความต้องการสินค้า การจัดตารางการผลิตหลัก การจัดซื้อด้วยหลักการของ MRP และการวัดผลงาน โดยตารางการผลิตหลัก ก็คือแผนการขายและการสั่งซื้อสินค้าระหว่างฝ่ายขายกับผู้ผลิตสินค้า การจัดซื้อก็จะจัดการซื้อสินค้าสำเร็จรูป และชิ้นส่วนอะไหล่ (Spare parts) ที่ขายให้ลูกค้า จากผู้ผลิตและติดตามการรับสินค้าจากผู้ผลิต สุดท้ายการวัดผลงาน คือการวัดความตรงต่อเวลาในการส่งสินค้าของผู้ผลิต ส่วนที่เหลือของ MRP II ที่เกี่ยวกับการผลิต จะถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตที่จะต้องบริหารการผลิต ให้ได้รับสินค้าทั้งปริมาณและเวลา ตามข้อตกลงระหว่างฝ่ายขายและผู้ผลิต

ส่วนหนึ่งของ MRP II ในกิจกรรมการขาย จะทำให้ฝ่ายขายสามารถวางแผนการสั่งซื้อสินค้า ควบคุมการรับสินค้าจากผู้ผลิตและควบคุมสินค้าคงคลังอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้รับสารสนเทศที่ถูกต้องและสมบูรณ์สำหรับกิจกรรมการขาย ทำให้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์และการประสานงานร่วมกันระหว่างฝ่ายขายและผู้ผลิต ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์และแก้ปัญหาในระบบการขายและปัญหากับผู้ผลิตในแนวทางที่ถูกต้อง

ผ.2 ศัพท์เฉพาะ

ผ.2.1 ABC Class

เป็นการแบ่งประเภทของสินค้าคงคลังตามมูลค่าการขาย คือ กลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าการขายมาก จัดเป็นระดับ A รองลงไปเป็นระดับ B และสุดท้ายคือระดับ C ซึ่งมีมูลค่าการขายน้อย (ดูคำอธิบายเพิ่มเติมจาก (6))

ผ.2.2 ROP (Reorder Point)

คือจุดสั่งซื้อ ว่า เมื่อไรก็ตามที่ปริมาณสินค้าคงคลังน้อยกว่าปริมาณหนึ่งที่ถูกกำหนด จะมีการปล่อยใบสั่งซื้อหรือรับสินค้าเข้าคลัง ซึ่งปริมาณที่ถูกกำหนดนั้น เรียกว่า ROP

ประวัติผู้เขียน

นางสาววิลาวัลย์ อาชานัยนันท์ เกิดวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2509 ที่กรุงเทพฯ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาอุตสาหกรรม วิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2530 และเข้า
ศึกษาต่อในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2532 ปัจจุบันรับงานอิสระ เกี่ยว
กับการจัดระบบโรงงาน

